

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Middengebied Zuidplaspolder Provincie Zuid-Holland

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

30 augustus 2022 / projectnummer: 3613

1 Advies in het kort

De provincie Zuid-Holland wil de ontwikkeling van het Middengebied van de Zuidplaspolder mogelijk maken. Daarvoor wil zij het provinciale omgevingsbeleid herzien. Het plan van de gemeente Zuidplas en de provincie is om een nieuw dorp te bouwen met 8.000 woningen en bijbehorende voorzieningen, 47 ha (uitgeefbaar) bedrijventerrein, infrastructuur, natuur en recreatievoorzieningen. Voordat Provinciale Staten besluiten over de aanpassingen in het provinciale omgevingsbeleid zijn de milieugevolgen onderzocht in een milieueffectrapport (MER).

In een eerder advies¹ gaf de Commissie aan dat in het MER nog informatie ontbrak over klimaatverandering en natuur. Deze informatie is essentieel voor het meewegen van het belang van de leefomgeving bij het besluit over de herziening van het provinciale omgevingsbeleid. Naar aanleiding hiervan is het MER aangevuld. De provincie heeft de Commissie gevraagd om opnieuw te adviseren over het MER en de aanvulling tezamen. De aanbevelingen uit het voorlopige advies die geen betrekking hadden op essentiële informatie worden in dit advies niet herhaald, maar blijven wel van kracht.

Wat blijkt uit de aanvulling op het MER?

De aanvulling gaat uitgebreider in op de mogelijke gevolgen van klimaatverandering op de lange termijn, dat wil zeggen na 2085. Hieruit blijkt dat klimaatverandering extra risico's met zich meebrengt voor wateroverlast, waterveiligheid, bodemdaling/veenoxidatie en hittestress. Door bebouwing te concentreren op hoger gelegen delen (stroomruggen) kunnen wateroverlast en bodemdaling/zetting beperkt worden. De aanvulling geeft enkele aanvullende bouwstenen aan voor de uitwerking van het plan door de gemeente. Als het meest extreme scenario van zeespiegelrijzing zich voordoet, zullen de gevolgen hiervan ook zeer extreem zijn. De aanvulling geeft aan dat in dat geval op de lange termijn (na 2100) in overleg met het Rijk naar de inrichting van heel West-Nederland gekeken moet worden.

Voor natuur is in de aanvulling een nieuwe variant opgenomen met een aangepaste ligging van de ecologische verbindingszone tussen de Krimpenerwaard en het Bentwoud. Deze ligging binnen de 'Groene Schakel' biedt meer ruimte en sluit beter aan op bestaande natuurgebieden. Daardoor heeft deze variant positieve effecten op natuur ten opzichte van de oorspronkelijke alternatieven.

Wat is het advies van de Commissie?

De aanvulling geeft op een overzichtelijke en systematische manier invulling aan het voorlopige toetsingsadvies. Hiermee is relevante informatie beschikbaar gekomen over de gevolgen van klimaatverandering en over de invulling van de robuuste ecologische verbindingszone.

Daarmee is de Commissie van mening dat het MER en de aanvulling tezamen **de essentiële informatie bevatten om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van het provinciale omgevingsbeleid, waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen.**

¹ Zie het [voorlopig toetsingsadvies](#), uitgebracht op 10 juni 2022.

De Commissie merkt op dat aanvullende maatregelen met het oog op de gevolgen van klimaatverandering vooral worden gezien als bouwstenen voor de uitwerking door de gemeente. De onzekerheden over de precieze aard van de maatregelen en hun effecten blijven daarmee vooralsnog bestaan. Ook voor de realisatie van de natuurambities is samenwerking van alle betrokken partijen bij de uitwerking bepalend.

Met het oog hierop beveelt de Commissie aan om in dialoog te blijven met de gemeente (en andere betrokken partijen) en in dit proces waar mogelijk meer inhoudelijke richtlijnen en bouwstenen mee te geven. Denk daarbij aan het afstemmen van keuzes ten aanzien van een waterveilig peil bij realiseren van (provinciale) infrastructuur en woonbebouwing, normering voor evacuatie en invulling van de robuuste ecologische verbinding/Groene Schakel inclusief het gebied met de aanduiding 'maatwerk glastuinbouw'.²

Figuur 1: kaart Middengebied (bron: MER).

Aanleiding MER

De provincie Zuid-Holland en de gemeente Zuidplas hebben een bestuurlijke overeenkomst gesloten voor de ontwikkeling van het Middengebied Zuidplaspolder³. De gemeente Zuidplas stelt voor die ontwikkeling een omgevingsplan op, waarvoor het een eigen plan-m.e.r.-procedure doorloopt. Het plan voor het Middengebied past niet binnen het bestaande provinciale omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland (Omgevingsverordening en Omgevingsprogramma).

De provincie Zuid-Holland wil haar omgevingsbeleid herzien zodat het omgevingsplan voor de voorgenomen ontwikkeling van het Middengebied hier binnen past. Voor de besluitvorming over de

- ² Naast de provinciale beleidskaders die in het MER en de aanvulling aan de orde komen kan de provincie hiervoor ook gebruik maken van de af te sluiten bestuursovereenkomst (waarbinnen de ecologische verbindingzone wordt geregeld) en van haar invloed en grondposities binnen het ontwikkelbedrijf.
- ³ Bestuurlijke overeenkomst Ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder, gemeente Zuidplas, provincie Zuid-Holland en Grondbank RZG Zuidplas, 2021.

herziening van het omgevingsbeleid door Provinciale Staten van Zuid-Holland wordt ook een plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Een plan-MER is nodig omdat de herziening van het omgevingsbeleid kaderstellend is voor een m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit: de aanleg of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject (categorie D11.2 van het Besluit m.e.r.). Een plan-MER is ook nodig als een Passende beoordeling wordt opgesteld met het oog op mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Met de Herziening maakt het bevoegd gezag – in dit geval de provincie Zuid-Holland – de ontwikkeling van het Middengebied Zuidplaspolder mogelijk.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3613](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het oordeel

In dit hoofdstuk licht de Commissie toe waarom het MER en de aanvulling samen de essentiële milieu-informatie bevatten om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van het provinciale omgevingsbeleid. In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan, in aanvulling op de eerdere aanbevelingen in het voorlopige advies. Alle aanbevelingen zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren. Deze hebben geen betrekking op informatie die essentieel is voor de besluitvorming.

2.1 Risico's klimaatverandering op lange termijn

Klimaatverandering leidt tot grotere opgaven voor het plangebied

Het MER ging in op de gevolgen van klimaatverandering, maar liet de zeer lange termijn (2085 en verder) buiten beschouwing. De Commissie adviseerde om in de aanvulling een beschouwing te geven van de mogelijke gevolgen van klimaatverandering op deze langere termijn, rekening houdend met actuele klimaatscenario's. Deze informatie is van belang om - op hoofdlijnen - inzicht te geven in de maatregelen⁴ die op korte en langere termijn genomen kunnen worden om met deze gevolgen om te gaan.

De aanvulling gaat uitgebreid in op de gevolgen van klimaatverandering voor 2085 en verder. Voor het jaar 2085 is gebruik gemaakt van bestaande klimaatscenario's uit 2014/2015. Voor de periode 2100 en verder is met bandbreedtes en onzekerheden een semi-kwantitatieve beschouwing gegeven op basis van het Klimaatsignaal '21. Dit maakt duidelijk dat klimaatverandering leidt tot steeds grotere opgaven voor het plangebied: grote schommelingen in rivierafvoeren, verzilting van het (grond)watersysteem, verdere bodemdaling, zwaardere neerslagpieken en hitte. De voorgenomen ontwikkeling gaat uit van het convenant Bouw Adaptief met als zichtjaar 2050. Uit de aanvulling blijkt dat het plangebied in de periode na 2050 nieuwe opgaven kan verwachten op het terrein van

⁴ Dit kunnen ruimtelijke reserveringen op provinciaal niveau zijn en/of bouwstenen voor maatregelen die de gemeente kan meenemen bij de verdere uitwerking.

klimaatbestendigheid en dat mogelijk extra maatregelen nodig zullen zijn. Hiermee vormt de aanvulling een relevante toevoeging aan het MER.

Om de effecten van klimaatverandering te beoordelen gebruikt de aanvulling dezelfde methode als het MER. Hiermee ontstaat voor sommige aspecten mogelijk een te rooskleurig beeld. Er is vooral gekeken naar waterdiepte, bodemdaling en waterberging. De effecten voor de alternatieven zijn vergeleken met de referentiesituatie. De toenemende klimaatextremen zijn echter ook onderdeel van de referentie (ook in de referentiesituatie zakt de bodem en neemt de bui-intensiteit toe). Het gebied kampt, ongeacht de voorgenomen ontwikkelingen, met forse uitdagingen. In de effectbeoordeling is bepaald in welke mate de voorgenomen ingrepen van invloed zijn op het proces van bodemdaling of op de mogelijkheden om water te bergen. Er wordt weinig aandacht besteed aan het feit dat in de toekomst veel meer woningen en bewoners blootgesteld worden aan de gevolgen van klimaatverandering. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat door klimaatverandering ook evacuatie routes tijdens een overstroming niet bereikbaar zijn. De Commissie beveelt aan om bij de besluitvorming dit punt explicieter te benoemen, om te voorkomen dat de effectbeoordeling verkeerd wordt geïnterpreteerd.

Maak mitigerende maatregelen en randvoorwaarden concreet

De aanvulling benoemt bouwstenen voor de nadere uitwerking door de gemeente. Zo wordt het belang onderstreept van aanleg van woningen op een waterveilig peil en het voorzien in goede evacuatiemogelijkheden. De aanvulling maakt deze bouwstenen nog weinig concreet, waardoor onzekerheden vooralsnog blijven bestaan. Het MER en de aanvulling vermelden dat nieuwe onderzoeken worden uitgevoerd om overstromingsdieptes in het plangebied vast te stellen. Deze informatie kan van belang zijn om maatregelen en randvoorwaarden concreter te maken.

De Commissie beveelt aan om risico's voor nieuwe woningen en nieuwe bewoners expliciet te betrekken bij de uitwerking van de plannen door gemeente, provincie en hoogheemraadschap. Omdat lopende onderzoeken naar overstromingsdieptes nog niet gereed waren ten tijde van deze aanvulling en maatregelen nog weinig concreet zijn, beveelt de Commissie aan om in voortdurende dialoog te blijven met de gemeente, het hoogheemraadschap en andere betrokken partijen. Gedurende dit proces kunnen meer inhoudelijke richtlijnen en bouwstenen meegegeven worden. Ter illustratie:

- Afbeelding 5.2 van de aanvulling geeft een indicatie van verschillende niveaus van maatregelen - voor nieuwbouw en bestaande bouw - die nodig zijn bij bepaalde overstromingsdieptes. Hieraan worden echter nog geen aanbevelingen of conclusies verbonden over het streefbeeld en de daarmee mogelijk samenhangende maatregelen die in het middengebied noodzakelijk zullen zijn. De Commissie beveelt aan om vroegtijdig bij de nadere invulling van het gebied hier keuzes in te maken.
- De aanvulling stelt dat de evacueerbaarheid mede als ontwerpuitgangspunt moet worden genomen. De Commissie beveelt aan om in dat kader heldere normen (aantallen, tijd, routing, e.d.) te specificeren. Een ander aandachtspunt is dat ook (met name de ontsluitende en verbindende) infrastructuur op een waterveilig peil moet worden gerealiseerd.
- De toenemende kans op hittestress vraagt om het specificeren van uitgangspunten voor de inrichting van de bebouwde omgeving, die mogelijk verder gaan dan het convenant Bouw Adaptief. De Commissie beveelt aan om ook op dit punt in overleg met de

gemeente zo mogelijk concretere uitgangspunten, streefbeelden en normen te verkennen.

2.2 Invulling provinciaal natuurbeleid

Het MER liet zien dat beide alternatieven voor het plan (zeer) negatieve effecten op natuur (Natura 2000, Nationaal Natuurnetwerk en beschermde soorten) zouden hebben. Dit is opmerkelijk aangezien in het plangebied een robuuste ecologische verbindingzone is geprojecteerd en het plangebied diverse mogelijkheden biedt om natuurwaarden te versterken en daarmee invulling te geven aan de provinciale natuurambities. De Commissie adviseerde om in een aanvulling nader in te gaan op deze mogelijkheden, met speciale aandacht voor de ecologische verbindingzone en de herbestemming van het glastuinbouwgebied in de zuidwestelijke hoek van het plangebied.

De aanvulling beschrijft een nieuwe variant⁵ 'natuur plus', met een aangepaste ligging van de ecologische verbindingzone tussen de Krimpenerwaard en het Bentwoud (zie figuur 2). Deze ligging in de zogenaamde Groene Schakel leidt tot een positievere beoordeling op natuur omdat daarvoor meer ruimte en gunstiger potenties aanwezig zijn. Voor de invulling van het deels overlappende gebied dat de bestemming 'maatwerk glastuinbouw' heeft gekregen geeft de aanvulling geen andere opties.⁶ Wel wordt erkend dat een invulling van dit gebied met groen en natuur een meerwaarde zou hebben voor de Groene Schakel en de verbindingzone. Vervolgens geeft de aanvulling aan dat deze invulling, gegeven de hoge grondprijzen, niet kansrijk is door alleen de aanduiding 'maatwerkgebied' in te voeren.

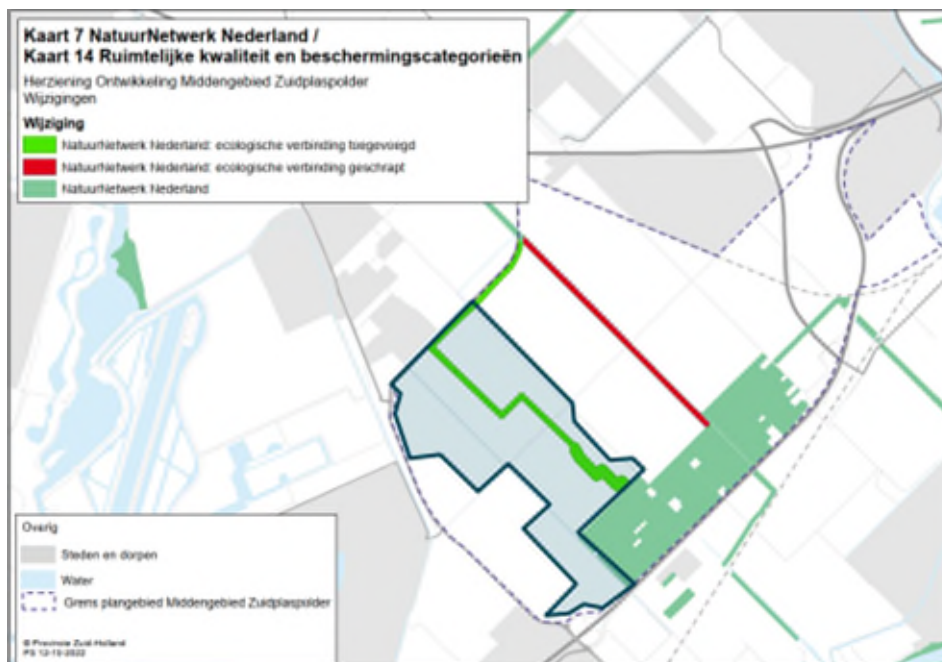
Daarnaast beschrijft de aanvulling nieuwe bouwstenen voor de invulling van het water- en natuurnetwerk. Deze kunnen door de gemeente worden gebruikt voor de uitwerking in het omgevingsplan en het wijkontwerp.

De Commissie merkt op dat de naamgeving van de 'natuur plus' variant en de Groene Schakel de verwachting wekt dat alle mogelijkheden om bij te dragen aan natuurwinst in het plangebied worden benut. De aanvulling geeft de potenties en kansen voor natuur duidelijk aan maar werkt deze nog niet concreet uit. De mate waarin deze potenties daadwerkelijk worden benut, zal afhangen van de nadere uitwerking van de plannen door provincie, gemeente, hoogheemraadschap en andere betrokken partijen. De Commissie beveelt aan om bij de verdere uitwerking van de plannen te verkennen welke mogelijkheden de gezamenlijke partijen hebben om de potenties van de 'natuur plus' variant en de provinciale ambities voor het Natuurnetwerk Nederland in dit gebied volledig te benutten.⁷

⁵ Deze variant werd reeds indicatief beschreven in de Ontwerp Herziening van het provinciale omgevingsbeleid. In het MER was deze nog niet meegenomen, omdat er nog onvoldoende zicht was op realisatie van de verbindingzone en nog nader onderzoek werd gedaan naar de verlegging hiervan naar de 'Groene Schakel'.

⁶ De tekst van de aanvulling suggereert dat het maatwerkgebied naast de Groene Schakel ligt, maar uit de kaartjes in hoofdstuk 9 en 12 van de aanvulling blijkt dat de gebieden gedeeltelijk overlappen.

⁷ Onder andere via de evaluatie en uitwerking van de bestuursovereenkomst met de gemeente. In het 'maatwerkgebied' zou gestuurd kunnen worden op functies die expliciet kunnen bijdragen aan vergroting van natuurwaarden, wat ook kan betekenen dat open ruimtes/verbindingen worden gecreëerd en benut voor natuurontwikkeling.

Figuur 2: Mogelijke tracés ecologische verbindingzone, in lichtgroen variant "natuur plus" en in blauw de indicatieve ligging van de Groene Schakel (bron: aanvulling MER).

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ruwan Aluvihare BA. MDip LA

dr. Hasse Goosen

prof. dr. ir. Rob van der Heijden

drs. Pieter Jongejans (secretaris)

drs. Allard van Leerdam

drs. Marieke van Rhijn (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Herziening van het provinciale omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland (Omgevingsverordening en Omgevingsprogramma).

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit de activiteit D11.2, "aanleg, wijziging of uitbreiding stedelijk ontwikkelingsproject". Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3613](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

